

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{10}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. V Ljubljani, 30. aprila 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Več prosa! — Nekaj besedi o letošnji preskrbi s semenskim krompirjem. — Nove zakonske določbe zastran sporov pri kupčiji z živino. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — Inserati.

Več prosa!

Med rastline, ki so postale v sedanjem času večjega pomena, spada tudi proso.

V prejšnjih časih, dokler niso bili ljudje vajeni na riž, se je sejalo po naših krajih sploh več prosa. Pozneje je pa riž izpodrival proso ozir. kašo, tako da se je v zadnjem času sejalo sploh manj prosa. Danes je pa proso zopet na višku in vredno, da ga bolj pridelujemo. Sicer je pridelovanje prosa pri nas na Kranjskem ostalo še najznatnejše v vseh kronovinah Avstrije, ki je absolutno večje le v Galiciji, relativno pa vendarle manjše.

V času pred vojno so povprečno pridelali na leto prosa na Kranjskem 688 vagonov, na Štajerskem (večinoma le na Spod. Štajerskem) 395 „
v Dalmaciji 231 „
na Moravskem 208 „
na Koroškem 158 „
v Galiciji 2109 „

Pridelek prosa v drugih deželah Avstrije je tako neznaten, da niti v poštev ne prihaja.

Proso se ne odlikuje samo s svojo bogato rodovitnostjo in s svojim tečnim zrnjem, ki je danes predelan v kašo najboljši nadomestek za riž, ampak tudi z raznimi drugimi lastnostmi, ki se zelo prilegajo našim potrebam in ki hodijo danes bolj v poštev kakor le kdaj poprej.

Pri prosu je danes najbolj poudarjati, da je ta rastlina malotrebna, da ne zahteva ne gnojne zemlje in ne močnega dela. Vedeti moramo, da se ne dajo rastline, zlasti prstnina in okopovine, ki se danes močno priporočajo, poljubno razširjati, da smo pri teh rastlinah odvisni od gnoja in dela in da nam danes obojega manjka.

Pa tudi v drugih ozirih je proso dobro došla rastlina, ker jo sejemo najbolj pozno, tako da jo je mogoče spraviti na tisto njivo še kot drugi pridelek. Pri nas se seje proso z najboljšim uspehom po rdeči detelji ali pa po kaki drugi zgodnji krmski rastlini, kakor n. pr. zeleni rži.

Če je šla letos kje zimska strn po zlu, tudi nimamo za take prostore dosti boljših rastlin, kakor je proso, tako da je prav, če se vsaj en del takih prostorov poseje s prosom.

Ob letošnji pozni in dosedaj za delo skrajno neugodni spomladi nam pri prosu tudi to ugaja, da pride njegova setev nazadnje na vrsto, namreč koncem maja in junija, ko se že zvrste vsa druga pomladanska dela in se ni več bati nobene zamude zaradi nedostajanja delovnih moči.

Potrebno seme se bo dalo tudi še dobiti, ker ga je sploh malo treba. Za en oral zadostuje namreč 18 do 20 litrov semena.

In če nazadnje še to upoštevamo, da daje proso slamo, ki je prvovrstna in večkrat boljša kakor slabo spravljeno seno, moramo priti do zaključka, da daje danes proso v resnici pridelek, ki je vreden vsega upoštevanja in ki zasluži, da ga pospešujemo in po možnosti povzdignemo. V. Rohrmann.

Nekaj besedi o letošnji preskrbi s semenskim krompirjem.

Največji avstrijski kmetijski list „Wiener Landwirtschaftliche Zeitung“, ki izhaja dvakrat na teden, prinaša v svoji 30. številki z dne 14. aprila t. l. na prvem mestu takle spis o letošnji saditvi krompirja:

Zlobni veter nam je prinesel pred par dnevi na našo pisalno mizo dva uradna spisa, ki sta nekako v enemistnem času bila izdana. Objavimo ju brez vsake pripombe.

I.

K letošnji saditvi krompirja.

C. kr. namestništvo objavlja nastopni pouk o letošnji saditvi krompirja ..... (Imenovani list je objavil ta pouk le v izvlečku, ki ga mi še bolj skrajšamo.) Tako praksa kakor teorija ste dokazali, da je najbolje saditi cele, zdrave in popolnoma razvite krompirjeve gomolje, vsaj 50 gramov težke ..... Rezanje semenskega krompirja v več, pa majhne dele, se nikakor ne more priporočati, ker se s tem bodoči pridelek oškoduje. Saditev prav majhnih gomoljev tudi ni priporočena. Če naj se dobi dober krompirjev pridelek, ni preveč hraniti s semenskim krompirjem; če utegnejo letos biti tudi vsi drugi činitelji za dobro krompirjevo letino ugodni, ne more slabo semensko blago zagotoviti dobre letine .....

II.

C. kr. okrajno glavarstvo v .....
....., dne .. marca 1917.

Na c. kr. orožniške postaje!

V slučaju, če bi se moralo zaseči tudi del semenskega krompirja, se c. kr. orožniškim postajam naroči, da se ima pri rekviziciji krompirja enakomerno po odstotkih postopati, da vsem kmetovalcem ostanejo tiste množine semenskega krompirja, ki so potrebne napram lanskim s krompirjem obdelani za letos skrčeni ploskvi (nekako za 50%).

S tukajšnjim ukazom z dne .. marca 1917, številka .., naročene množine krompirja je brezpogojno oddati, in sicer glasom odloka na namestništva z dne .. marca 1917, številka .., najmanj 10% do .. aprila t. l. ....

C. kr. okrajni glavar:

..... l. r.

* * *

Mi k temu dvema dokumentoma, ki sta iz enega in istega namestništva, le tole vprašanje pristavimo: Ali kmetijsko ministrstvo kaj vé o teh dogodljajih in ali se vrše z vednostjo in po volji c. kr. urada za ljudsko prehrano?

Kaj bo pri nas na Kranjskem?

Vsled početja s krompirjem lansko leto takoj po kopanju je naša družba že naprej vedela, da tudi naši kmetovalci na Kranjskem morajo priti letošnjo pomlad v stiske zastran semenskega krompirja, zato je kupila na Ogrskem 50 vagonov semenskega krompirja, za katerega izvoznega dovoljenja še ni dobila do časa, ko pišemo te vrste. Glede oddaje tega ogrskega krompirja objavili smo prav previdno naznanilo v zadnji številki „Kmetovalca“ in tudi v drugih domačih listih. Vsled družbenega oznanila je izšel v zagrebških „Novinah“ nastopni dopis iz Ljubljane:

„Najhujše je sedaj glede dobave krompirja. Meseca septembra lanskega leta je kupila c. kr. kmetijska družba 50 vagonov krompirja za seme na Ogrskem in ga takoj plačala visoko nad maksimalno ceno. Ali sedaj, ko bi se imel saditi krompir, še niso dovršeni dogovori glede izvoza krompirja iz Ogrske. Kakšen bo ta krompir,

ako sploh pride, se še ne ve. Te dni je razglasila družba, da bodo mogli njeni člani dobiti krompir samo takrat, ako ga skupaj naroče po cele vagone in da bodo morali iti ponj na železniško postajo. Razentega se bodo morali obvezati, da sprejmejo krompir po teži, ki se ugotovi na železniški postaji, ki ga sprejme, in da ne bodo smeli ugovarjati gnilemu krompirju in krompirju, ki ima na sebi mnogo prsti. Krompir se ne bo nič prebiral, marveč se bo z lopatami nagrabil iz jam, ki so pokrite s prstjo. Cena krompirju bo okoli 30 K na ljubljanski postaji, na ostalih pa še dražja po oddaljenosti. Sicer pravi družba, da je malo upanja, da krompir sploh pride, to pa bi bil velik udarec za deželo. Kranjska dežela je pridelala lani mnogo krompirja, danes pa ga nima. Krompir so rekvirirali za vojaštvo in razentega izvažali za aprovizacijo Trsta in Reke po nizki ceni. Samo z neke gorenjske postaje se je par mesecev prej nego je kmetijska družba kupila krompir za seme na Ogrskem, izvozilo 70 vagonov krompirja v Trst. Ta krompir so morali kmetje dovažati na železniško postajo in tam se jim je plačalo 8 K za 100 kg. Zakaj kmetijska družba ni rekvirirala takrat krompirja za domačo zemljo? Tako bi imel kmet sedaj krompir po ceni, družba pa mnogo manj neprilik. Deželna vlada na Kranjskem, ki se briga za prebivalstvo Trsta in Reke, bi bila gotovo rada poskrbela tudi za domače prebivalstvo, ako bi jo kdo na to opozoril. V tem slučaju bi ne bilo potrebno krompir daleč prevažati, marveč bi se po občinah napravile shrambe semenskega krompirja. To naj bo poduk za bodočnost.“

Ljubljanski dopisnik „Novin“ naj vzame na znanje: C. kr. kmetijska družba nima nikake pravice posegati v trgovino, zlasti če ni omejena s kako uradno naredbo, zato ni mogla drugega storiti, kakor merodajne činitelje opozarjati na bodočnost in sama v svojem delokrogu poskrbeti za popravo napak, ki so se zgodile. Da se velike množine krompirja ne morejo z roko prebirati in da je nemogoče pod zemljo hranjen krompir naložiti brez prsti, vé vsak strokovnjak. Po veljavnih ministrskih naredbah nima družba nikake pravice kake pridelke za seme rekvirirati in če je imel kdo dolžnost v tem pogledu kaj storiti, je bila le tukajšnja podružnica „Zavoda za promet z žitom ob času vojne“, ki razpolaga tudi čez krompir. Mestna občina ljubljanska je dobila pravico do rekvizicije 600 vagonov krompirja, a dobila ga je le kakih 200 vagonov. Če se njej ni posrečilo dobiti dovolj krompirja, ki je imela rekvizijsko pravico, kaj šele kmetijski družbi, ki je v tem pogledu brez vsake moči.

Meseca januarja je bila pri deželni vladi neka seja, pri kateri so bili tudi navzoči zastopniki deželnega odbora in kmetijske družbe. Takrat se je zahtevalo za izvoz s Kranjskega vnovič 480 vagonov, proti kateri zahtevi so zastopniki družbe in deželnega odbora odločno protestirali, kar je bilo tem lažje, kajti po uradnih podatkih je že takrat primanjkovalo na Kranjskem za prehrano in bodočo saditev nad 1000 vagonov krompirja. Koliko so ti protesti izdali, ne moremo tukaj povedati, kajti bili so veliko važnejši oziri, ki so bili merodajni.

* * *

Vsekako bo letos na Kranjskem manjkalo semenskega krompirja, toda na tem ni kriva kmetijska družba, ki je vse storila, kar je bilo v njeni moči. V nevarnosti je pa celo posajen krompir, ki se vsled silne potrebe od potrebnih oseb iz zemlje pobira, kar bo letošnji pridelek tudi znatno krčilo. V sedanjih raz-

merah tega niti ne zamerimo, kajti „sila kola lomi“. Da se pa to škodljivo dejanje po možnosti prepreči, se je c. kr. kmetijska družba kranjska obrnila do vseh merodajnih oblasti s prošnjo, da se po stražah redno nadzirajo, zlasti ponoči, vse s krompirjem posajene njive, dokler krompir ne ozeleni in zopet pozneje, ko bo pričel postajati nov pridelek vsaj navidezno užiten.

V a ž n o !

Novе zakonske (postavne) določbe zastran sporov pri kupčiji z živino.

Skoraj vse pravne razmere med državljani urejuje „občni državljanski zakonik“, ki ga pri pisavi v slovenščini kar nakratko označimo z začetnimi črkami: „o. d. z.“ O. d. z. je seveda sedaj popolnjen še z različnimi posebnimi zakoni in naredbami; tako imamo n. pr. trgovski zakonik, ki urejuje pravne razmere med trgovci iz poklica, menjično pravo, obrtni red itd.

Avstrijski o. d. z. je nad 100 let star, je zato v marsičem zastaran, je v nekaterih pogledih naravnost krivičen z ozirom na današnje pravno naziranje in se ne ozira več na silno izpremenjene razmere, ki jih je ustvaril vsestranski napredek v vseh panogah človeške znanosti in delovanja.

Nov o. d. z. izdelati ali popraviti je pravzaprav naloga državnega zbora, ki pa sedaj vsled vojne ne zboruje, zato so se nujno potrebne poprave izvršile na podlagi § 14. temeljnega državnega zakona s posebnimi cesarskimi naredbami, ki imajo isto veljavo, kakor od državnega zbora sklenjeni in od cesarja potrjeni zakoni.

S temi cesarskimi naredbami so izšle sedaj med vojno tri novosti (novele), ki izpreminjajo star o. d. z.

Tretja novost o. d. z., ki je uveljavljena s cesarsko naredbo z dne 19. marca 1916, drž. zak. šte. 169., se dotika tudi sporov pri kupčiji z živino ter je stopila v veljavo 1. januarja t. l., torej velja od letošnjega novega leta naprej. Prejšnje, t. j. stare določbe so zaznamovane v tem spisu s kratico „s. o. d. z.“ in nove z „n. o. d. z.“

Tisti odstavek III. novosti o. d. z., ki se tiče kupčije z živino, vsebujejo §§. 117. do 126., 5. poglavja, ki govori o jamstvu.

* * *

Novе zakonske določbe o jamstvu pri pogodbah, med katere se štejejo tudi pismeni ali ustni dogovori pri prodaji živine, so nastopni §§ III. novosti o. d. z.

§ 117. Določba § 924. s. o. d. z. ne velja več in se uporablja samo le še tedaj po 1. januarju 1917, če je kdo kupljeno žival pred tem dnevom prevzel.

Pojasnilo. Določbe §§ 924. in 925. s. o. d. z. so popolnoma zastarane. Napredek v živinozdravilstvu pri pre-soji vsakega posameznega slučaja omogoči z ozirom na splošno poroštveno obveznost (glej še veljavne §§ 922. in 923. s. o. d. z.) odstraniti poroštvo za takozvane ponočne škode (24urno poroštvo za vse bolezni, ki se pojavijo tekom 24 ur po prevzetju živali).

§ 118. § 925. s. o. d. z. se ima glasiti: Z naredbo je določiti v koliko je domnevati, da je bila žival že bolna preden se je izročila, če se pokažejo v določenem času gotove bolezni in napake.

Pojasnilo. Razveljavljene določbe § 925. s. o. d. z. niso namreč več v skladu z današnjo živinozdravniško vedo;

one niso omenjale nekaterih bolezni, za katere je jamčiti (govejo, pljučno in prasičjo kugo), na drugi strani so pa označile kot napako, za katero je jamčiti, kako razvado (upornost ali trmoglavost, oziroma štatljivost pri konjih) in je bila celo za te razvade določena neutemeljena jamstvena doba. Zaradi neprestanega razvoja znanstvenega živinozdravništva je tozadevna ureditev potom zakonodaje neumestna in se je zato izbrala naredbena pot, ki se lahko vsak čas izpremeni.

* * *

Vsled tega § n. o. d. z. je izšla naredba, ki takole slove:

N a r e d b a

pravosodnega ministrstva dogovorno s kmetijskim ministrstvom, z dne 10. novembra 1916, drž. zak. šte. 384.,

o domnevnih dobah glede napak pri živini.

Na podstavi § 925. o. d. z. (§ 118. ces. naredbe z dne 19. marca 1916, drž. zak. šte. 69., o III. novosti k občnemu državljanskemu zakoniku) se odredi:

Člen I.

Domnevati je, da je bila izročena in prevzeta žival že bolna, če se v dveh tednih po izročitvi pokažejo tele bolezni ali napake:

1. pri konjih, oslih, mulah in mezgih: smrkavost, naduha, norost (topost ali tiščalka) notranje vnetje oči (mesečna slepota) in hlapavost (kôpanje);

2. pri govedih:

jetika;

3. pri ovcah:

garjavost in splošna vodenica, ki jo povzročijo notranji živalski zajedalci;

4. pri prasičih:

ikravost in trihinavost.

Člen II.

Ta naredba stopi v veljavo 1. januarja 1917.

Opomnja. Po tej ministrski naredbi, oziroma po n. o. d. z. gre sedaj govoriti le o določenih boleznih živine, ki so seveda živinske napake, za katere vse brez izjeme velja splošna dvatedenska domnevna doba, in sicer toliko časa, dokler ne izide morda kaka druga tozadevna ministrska naredba. O »postavnih (zakonskih) jamstvenih napakah« pri živini, ki se pri nas imenujejo tudi »cesarske napake ali cesarski tadel«, odslej naprej ne sme biti več govora. Ti izrazi morajo torej izginiti, ker so vsled izpremembe zakona ostali popolnoma brezpredmetni.

§ 119. § 926. s. o. d. z. se ima glasiti: Pravno domnevanje, da je bila žival že pred izročitvijo pomanjkljiva, more kupec le tedaj v svoj prid izrabiti, če prodajalcu ali v njegovi odsotnosti županu takoj naznani zapaženo napako, ali, če pusti žival preiskati po izvedencu, oziroma, če potom sodišča predlaga dokazovanje v svrhu ugotovitve dokaza.

Pojasnilo: Zakonska novost o jamstvu se ne tiče samo živinske kupčije, ampak tudi drugih pravnih dejanj, pri katerih je ena ali druga stranka dolžna jamčiti, zato zakon v izvirniku govori o »izročitelju« in o »prejemniku«. Ker se pa pri živinski kupčiji vedno gre le za prodajalca in kupca, zato se v tem spisu zaradi lažega umevanja rabita le ta dva izraza.

Določba, da je napako takoj naznaniti, t. j. brez nepotrebne odlašanja, se je zaradi tega pridržala proti svoječasnemu predlogu gosposke zbornice, ki je hotela določiti tridnevno naznanilno dobo, ker se je hotelo odvrniti pretežno dokazovanje in omogočiti prodajalcu ogled svoje prodane živali ter pravočasno poklicanje izvedenca v svrhu določitve dejanskega in stvarnega položaja.

Ker v mnogih razsežnih občinah tudi naznanilo županu ne utegne biti vselej mogoče, je kakor poprej dopustno tudi naznanilo kakemu izvedencu (izvedencu v širšem pomenu te besede, torej ne v tehniškem zmislu, torej kakemu obče priznanemu veščaku, četudi ni diplomiran živino-zdravnik). Vsled tega je mogoče tudi v razsežnih občinah, zlasti v hribih, kjer ni lahko priti do župana, pustiti preiskati žival po kakemu izvedencu človeku, in na ta način ne le vzdržati naznanilno dobo, ampak tudi pripraviti po izvedeniški priči odločilni dokaz za morebitno križdo, da je dotična žival res ista in da ima očitano pomanjkljivost.

Za ugotovitev dokazovanja ostane vrhutega tudi še odprta pot za sodnisko dokazovanje (§ 384. civilnopravnega reda).

§ 120. § 927. s. o. d. z. se ima glasiti: Če kupec živine vsled svoje malomarnosti (zanikrnosti) opusti to previdnost, potem gre njemu samemu dolžnost dokazati, da je bila žival že pred izročitvijo pomanjkljiva. Vselej ima pa tudi prodajalec živali pravico skušati dokazati, da se je očitana pomanjkljivost pripetila šele po izročitvi prodane živali.

Pojasnilo. Ker preide nevarnost za kako izročeno reč redno (§§ 1049., 1051. s. o. d. z.) z izročitvijo za kupca, se je označil v zakonu trenutek izročitve merodajnega in ne čas, v katerem se je sklepala ustna ali pismena kupčija.

§ 121. § 928. s. o. d. z. se ima glasiti: Če so pomanjkljivosti kake reči (n. pr. prodane živali) očitne, ali, če je njih obremenjenje (n. pr. pri prodanih zemljiščih) razvidno iz javnih knjig, potem ne gre uveljavljati nikakega jamstva napram prodajalcu, izvzemši v slučaju, če se je pomanjkljivost zvijačno zamolčala, ali, če se je izrecno zatrjevalo, da dotična prodana reč (n. pr. prodana žival), nima nikakih pomanjkljivosti, oziroma ni obremenjenja (n. pr. pri posestvih). Dolgovi in ne poplačani zaostanki, za katero je prodajalec te reči še obvezan, morajo biti vedno varovani.

Pojasnilo. Sprejem določbe v cesarsko naredbo, da v slučaju zvijačnega zamolčanja kake »očitne« pomanjkljivosti prodane živali (kar pa ni isto, če prodajalec ne opozori na kako pomanjkljivost, ki jo kupec tako ali tako more videti) prodajalec jamči za »očitne« pomanjkljivosti, je zapoved dobre vere in dá prevarjenemu kupcu pravico do poravnave škode, s čemer mu je dostikrat bolj pomagano, kakor če ugovarja zvršeni kupčiji zaradi goljufije. Zvijačno zamolčanje kake pomanjkljivosti pa ni staviti v isto vrsto s preprosto neopozoritvijo na pomanjkljivost, ki jo kupec itak mora videti.

Dogovor pri kupčiji, da se kupec odreče pravici do jamstvenega povračila (§ 829. s. o. d. z.) nima veljave v slučaju kakega zvijačnega dejanja.

§ 122. § 931. s. o. d. z. se ima glasiti: Ako se kupec kake živali hoče poslužiti pravice do povračila na podlagi določb za jamstvo, ker stavi kak tretji kake zahteve na prodano žival, potem mora kupec svojemu predniku (t. j. prodajalcu) spor naznaniti. Če to opusti, sicer še ne izgubi pravice do odškodnine, pač pa more njegov prednik, t. j. tisti, ki je njemu žival prodal, vse napram tretjem ostale neizvršene ugovore uveljaviti in se s tem oprosti odškodnine v isti meri, v kolikor se razsodi, da bi ti ugovori drugačno razsodbo proti tretjemu povzročili, če bi se bili ugovori pravilno ugotovili.

Pojasnilo. Izprememba besedila »spor naznaniti« namesto prejšnjega besedila »sporočiti in zastopstvo zahtevati« se je zvršila v novem zakonu z ozirom na člen XXXI. novega uvodnega zakona k civilnopravnemu redu.

Stranki, ki se hoče poslužiti jamstva za kako dolžnost,

ki izvira iz državljanskega prava, je šteti v dolžnost naznaniti svojim prednikom pričeto pravdo, kar se imenuje »spor naznaniti«. Na opust te naznanitve so navezani pravni nasledki, ki so po državljanskem pravu združeni z opuščeno zahtevo namestovanja. Kdaj in kako je spor naznaniti, je najbolje prepustiti odvetniku, ki se ga je pri pravnih zaradi razporov pri živinski kupčiji posluževati, kajti vse te zadeve so tako težke in zamotane, da se brez pravnega zastopnika ne doseže veliko ali sploh nič. Vsled novih naredeb je sedaj pravljanje silno drago, odvetnik mora biti tudi plačan, zato se je najbolje pri vseh nesoglasjih pri živinskih kupčijah izlepa poravnati, kajti »medla poravnava je vedno boljša, kakor mastna pravda«.

§ 123. § 932. s. o. d. z. se ima odslej naprej glasiti: Če je pomanjkljivost, za katero je jamčiti, taka, da se ne da odpraviti in da zabrani redno rabo dotične reči (živali), potem more kupec zahtevati popolno razrušitev pogodbe. Če pa pomanjkljivost redne rabe ne ovira, oziroma če se da odpraviti, tedaj more kupec ali zahtevati primerno znižanje kupnine, ali izboljšanje kupljene reči, oziroma dopolnitev tistega, česar pri kupljeni reči manjka. V vseh slučajih jamči prodajalec za zakriviljeno škodo.

Neznatno manjša vrednost ne prihaja v poštev.

Pojasnilo. V veljavi je torej ostalo tudi po novi naredbi od prej udomačeno načelo, da kupec nima izbirati med tožbo na znižanje kupnine in med tožbo na razveljavljenje kupčije in da sme zahtevati razrušitev kupčije le pri glavnih napakah, ki se ne dajo odpraviti in ki resnično ovirajo ali store nemogočo redno rabo. To načelo zakonodajce prepereči, da kdo kako baje zasledeno neznatno pomanjkljivost izrabi v to svrhu, da kupčijo razdre, ki mu iz kateregakoli drugega neutemeljenega vzroka ni všeč.

V novi določbi je sedaj jasno izrečeno, da pridejo v poštev, poleg razrušitve kupčije, kot posledice dolžnosti jamstva, tele zahteve:

- Prodano reč dopolniti (izboljšati). To velja tudi za slučaj pomanjkljive kupljene reči, ki se da z drugo dobro nadomestiti.
- Znižanje kupnine, in sicer tudi pri nebistvenih pomanjkljivostih, ki se sicer ne dajo popraviti, ki pa zato vendarle redne rabe ne ovirajo.
- Povračilo škode. V tem slučaju se misli le na utemeljeno tožbo na povračilo škode po splošnih načelih poročstva, ki izvira iz kake povzročene krivde (§§ 1295., 1324. s. o. d. z.), in sicer ne glede na jamstveno dolžnost, ki vsled take tožbe ostane nedotaknjena. Z naperjenjem take tožbe se torej ne gre za terjatev, ki izvira pod vsemi pogoji iz zakonitega jamstva ter edino le zaradi njega, in ki gre pri nepoštenosti do popolnega zadoščenja. Tudi pri živinskih napakah ima taka ureditev kupčije prednost pred ono, ki dopušča razveljavljenje ali razrušitev kupčije le zaradi »glavnih napak«, a izključi tožbo na znižanje kupnine, kajti, če bi tožnik podlegel v tožbi na znižanje kupnine zaradi kake napake, ki se ne da odpraviti in ki vrednost živali bistveno zniža, bi bilo to za tožečega kupca zelo krivično in obenem nekako postavno darilo na prevaro manj veččega in manj izkušenega kupca, ki žival tudi pri natančnem ogledu ne more tako spoznati, kakor jo prodajalec pozna.

Da se nagajanje in sitnarjenje prepereči, določi sedaj novi zakon, da neznatne manjše vrednosti ni upoštevati. Tudi je jasno določeno, da obstoji poleg dolžnosti jamčiti za napake le tedaj dolžnost do povračila kake povzročene škode, če jo je zakrivil prodajalec živine.

(Dalje sledi.)

VOJNE NAREDBE.

Razglas c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko

z dne 23. aprila 1917, šte. 12.432,

o preskrbovanju prebivalstva z mlekarškimi izdelki in s svinjsko mastjo.

Vsled razpisa c. kr. urada za prehranjevanje ljudi z dne 11. aprila 1917, šte. 5317., dobe določila §§ 5. in 13. ukaza urada za prehranjevanje ljudi v sporazumu z udeleženi ministri z dne 11. januarja 1917, drž. zak. šte. 15., o preskrbovanju prebivalstva z mlekarškimi izdelki in svinjsko mastjo moč **dne 1. maja 1917.**

Od tega časa naprej smejo osebe in podjetja, ki izdelujejo surovo maslo ali pridelujejo svinjsko mast (sirovo in scvrto) ta živila, tudi če niso zahtevana, prodajati le mestom, katerim je poverjeno preskrbovanje dobavnih kontingentov in jih torej ne smejo niti za plačilo niti brezplačno prepuščati tretjim osebam ali podjetjem.

Železniška in parnoplavstvena podjetja smejo prevzemati surovo maslo in svinjsko mast (sirovo in scvrto) **od 1. maja 1917 naprej** le tedaj v prevoz, ako je voznim listinam za vsako pošiljatev pridejano prevozno potrdilo, ki ga je izdalo politično okrajno oblastvo oddajnega kraja.

Sprednja določila se ne uporabljajo na nakupe in pošiljateve vojaške uprave, na pošiljateve, ki vstopajo z neposrednimi voznimi listinami iz dežel ogrske krone, iz Bosne in Hercegovine ali iz carinskega inozemstva, ter na pošiljateve, ki so že oddane dne 1. maja 1917 prevoznemu zavodu.

Ta določila se nadalje tudi ne uporabljajo na drobno prodajo surovega masla in svinjske masti (sirove in scvrte) po tistih mlekarnah in prekajevalcih, ki oddajajo na drobno surovo maslo, oziroma svinjsko mast v stalnih obratovalnicah neposrednim porabnikom.

To se daje na splošno znanje.

Za c. kr. deželnega predsednika:

Laschan s. r.

Presojevalnica za seme.

Izšla je nova ces. naredba z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131., ki se tiče preskrbe prebivalstva s potrebščinami, ki služijo posredno ali neposredno za življenske potrebščine ljudi in domačih živali. Ta naredba, ki ima pred vsem namen prepričati navijanje cen, je veliko strogejša, kakor lani izdana, ki seveda sedaj ne velja več.

Po § 26. te nove naredbe je ustanoviti pri vsakem sodnem dvoru prve inštanice »presojevalnico za cene«, ki obstoji iz predsednika, iz enega ali več predsednikovih namestnikov ter iz dvanajstih udov. Tri ude vsake take presojevalnice ima pravico predlagati glavna kmetijska korporacija, torej na Kranjskem naša družba.

Presojevalnica za cene ima tele naloge: Sodiščem podajati na njih zahtevo svoje mnenje glede cen za razne potrebščine in istotako drugim državnim oblastim; ona more za svoje delovno okrožje določiti primerne cene, po katerih se je ravnati, tozadevno podpirati tudi osredno komisijo za presojanje cen na Dunaju, ter pomagati oblastim pri nadziranju obrata s potrebščinami in pri zasledovanju navijalcev cen.

Na Kranjskem je predsedništvo in so udje treh presojevalcev že imenovani ter so naslednji (razprto tiskani so predlagani od c. kr. kmet. družbe kranjske):

I. Za območje c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani:

Predsednik: c. kr. dvorni svetnik v p. Julij Polec v Ljubljani; njega namestnika Kamilo Pammer, ravnatelj kranjske stavbne družbe, dr. Lovro Požar, c. kr. vladni svetnik in gimn. ravn. v p. Udje: Ivan Knez, predsednik trgoveške in obrtniške zbornice; Josip Perdan, trgovec; Feliks Urbanc, trgovec; Gustav Pirc, gen. rav. c. kr. kmet. družbe; Viljem Rohrman, ravnatelj kranjske kmet. šole; Josip Schauta, knežji gozdni svetnik; Anton Kristan, ravnatelj konzumnega društva za Ljubljano in okolico; Ivan Kocmur, voditelj I. ljubljanskega delavskega konzumnega društva; Ferdinand Juranc, šolski voditelj v Postojni; Viktor Schiffer, trgovec; Melhijor Čobal, vodja konzumnega društva v Zagorju in Francišek Šolar, ravnatelj žrebljarske zadruge v Kropi.

II. Za območje c. kr. okrožnega sodišča v Novem mestu:

Predsednik: c. kr. nadsvetnik dež. sodišča v p. Ivan Škrli; predsednika namestnika: Anton pl. Pöll, c. in kr. polkovnik; Anton Bergmann, lekarnar. Udje: Julij Kobe, trgovec; Urban Horvat, trgovec; Adolf Pauser, trgovec; Anton Oblak, župnik v Št. Lovrencu; Josip Zorc, župan v Kandiji; Boh. Skalický, c. kr. vinarski nadzornik v Novem mestu; Rudolf Schädinger, knežji gozdni svetnik v Kočevju; Francišek Zupančič, načelnik krajevnega delavskega odbora v Kočevju; Karol Tavčar, davčni nadoskrbnik v p. v Krškem; Karol Humek, meščanski učitelj v Krškem; Ivan Koklič, trgovec in Davorin Vukšinič, oskrbnik komende nemškega viteškega reda v Metliki.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčovo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 58. Imam več stotov smrekovega čresla, ki sem ga ponudil neki tvornici za usnje, a ta mi ga noče plačati po maksimalni ceni, kakršna je bila lansko leto v veljavi. **Ali ne veljajo več objavljene maksimalne cene za čreslo?** (I. M. v T.)

Odgovor: Maksimalne cene za čreslo so še vedno veljavne, toda nihče ni zavezan plačati maksimalnih cen, ampak nižje, če mu kdo hoče po nižjih cenah prodati, a prodajalec ne sme iti čez maksimalne cene, drugače je kaznjiv. Glasom naredbe trgovskega ministrstva z dne 2. aprila t. l., drž. zak. šte. 144., je vsakdo, ki ima čreslo v zalogi, zavezan ponuditi ga, v nakup v priporočenem pismu Centrali za kože in usnje, d. d. na Dunaju (Häute- und Lederzentrale A. G. in Wien). Za ponudbo se je poslužiti tiskovine, ki se dobi pri tej centrali. Če v 14 dneh od takrat naprej, ko oddaste pismo na pošto, ne dobite nikakega odgovora, smete s čreslom razpolagati kakor hočete. V tem slučaju Vam kupec plača toliko kakor se dogovorita, toda Vi ne smete več zahtevati, kakor je predpisana maksimalna cena. V vsakem slučaju se sme čreslo po železnici pošiljati le s transportnim dovoljenjem, ki ga mora potrditi trgovinsko in vojno ministrstvo. To potrdilo

transportnega dovoljenja je izposlovati potom imenovane centrale.

Vprašanje 59. Kakšna maksimalna cena je sedaj veljavna za hrastovo in smrekovo lubje, oziroma za čreslo iz njega? (L. H. v Š.)

Odgovor: Za vsa strojila veljajo one maksimalne cene, ki so določene z ministrsko naredbo z dne 24. marca 1916, drž. zak. šte. 81. Pri nas je maksimalna cena za celo smrekovo lubje 30 K, za zdrobljeno 36 K in za zmleto 38 K za 100 kg. Za hrastovo lubje so te cene 30, 32. oz. 34 K. Nihče pa ni zavezan lubje ali čreslo po tej ceni plačati, le več se ne sme zanj zahtevati ali ponuditi, drugače je to prestopek tozadevne cesarske naredbe, kateri se kaznuje, če sodišče zanj izve.

Vprašanje 60. Ali imajo zaupniki deželne poslovalnice za dobavo klavne živine pravico, že cele mesece naprej določiti, katero klavno živino bodo ob svojem času odvzeli? (F. M. v V.)

Odgovor: Zaupniki imenovane deželne poslovalnice se ravna po navodilih, ki jih dobe iz Ljubljane, zato naj se jim njih sitni posel nikar ne otežuje, saj oni niso prav nič krivi, če se živine več zahteva, kakor je kmetovalci lahko oddajo. Deželna poslovalnica za dobavo klavne živine pa mora zaradi rednega in točnega poslovanja oddajo klavne živine več tednov naprej urediti, če naj ne pride v zadrege, zato naroči zaupnikom, določiti dlje časa naprej tisto živino, ki jo bo morda mogoče oddati, dasi ta določitev še nikakor ni obvezna. Ravno v zadnjem času je vojaška uprava poslovalnici očitala, da ne oddaja celega predpisanega števila klavne živine in je zapretila, da bo sama dobavo klavne živine vzela v roke. Kako bo tedaj, če bo vojaštvo samo vsak mesec na tisoče govedi v deželi s silo rekviriralo, si vsakdo lahko predstavlja in takrat bodo kmetovalci občutili breme vojne. Da do tega ne pride, naj ne sitnarijo, ampak naj gredo na roko deželni poslovalnici in njenim zaupnikom, ki samodsebe nič ne ukrepajo in naj se jim zato ničesar ne očita. Če kak zaupnik danih navodil prav ne tolmači in morda res komu krivico naredi, naj se obrne naravnost na deželno poslovalnico za dobavo klavne živine v Ljubljani, ki bo zadevo radovoljno popravila, če je zahteva pravična. Žal je veliko takih, ki bi najrajši nobene živali ne oddali in smatrajo vsako zahtevo za krivico, dasi bi morali misliti tudi na svoje bližnje in vedeti, da je vojna bremena enakomerno in pravilno nav se porazdeliti. Velik križ je na pr. z dobavo klavne živine v krškem političnem okraju, kjer se delajo prav posebne težave. Pripetili so se slučajji, da niso hoteli dati volov, češ, da so neobhodno potrebni za delo, kar se je seveda upoštevalo, a kratek čas pozneje so ravno te vole vtihotapili na Hrvaško. Zato se sedaj vrše predpriprave, da se v krškem okraju preneha s prostovoljno oddajo klavne živine in se prične stroga rekvizicija. Naša družba se z vsemi silami poteguje za kmeta, toda preskrba armade z živili stoji na prvem mestu. Zato vse kar je prav! Kmetovalce pa nujno prosimo, nikar ne greniti zaupnikom njih nehvaležnega posla z neupravičenim zabavljanjem, saj oni niso samostojni, ampak vrše le svojo dolžnost po navodilih, ki so jim predpisana.

Vprašanje 61. Kam bi se bilo obrniti, da se na Primorskem odpravijo krivične maksimalne cene za vino, dočim v sosednjih deželah dobe za svoje vino še enkrat toliko ne glede na dejstvo, da je v Primorju veliko pomanjkanje vsega, da je življenje silno drago in da prebivalstvo dežele vsled vojne več trpi kakor drugje? (A. F. v B.)

Odgovor: To je zadeva vinogradnikov samih, oziroma njih zastopnikov in kmetijskih organizacij, ki so imele

dolžnost s številkami podprtimi dokazi ugovarjati na merodajnih mestih proti prenizki maksimalni ceni za vino. Ti činitelji bi ne smeli odnehati, dokler niso dosegli pravice. Nekdo se hvali, da je z nizkimi maksimalnimi cenami na Primorskem prihranil državi 30 milijonov kron, a tisti, ki so poceni plačevali primorsko pristno vino, so istočasno plačevali slabo ogrsko vino več kakor še enkrat dražje. Teh 30 milijonov kron bi sedaj Primorci presneto potrebovali, ko morajo plačevati turšičično moko kg po 2—4 K, če jo sploh dobe.

Vprašanje 62. V naši občini oprostite od pasjega davka le tiste pse na samotnih posestvih, ki so na verigi. Ali je to pravilno? Meni nič ne pomaga na verigi priklenjen pes, ker na obširnem domu ne more preganjati tatov in ne roparskih živali, ki mi uničujejo perutnino. (M. L. v R.)

Odgovor: Ravnanje Vaše občine ni pravilno, kajti glaslo deželnega zakona z dne 13. decembra 1868, so prosti pasjega davka psi, ki so za varstvo samotnih posestev neobhodno potrebni. Zakon torej ne predpisuje, da mora biti tak pes-čuvaj na verigi, kar za varstvo mnogokrat niti ni nič vredno, če pes tatov ali roparskih živali ne more zasledovati. Če imate res samotno posestvo, in torej pravico do neobdavljenega psa, potem zahtevajte pismeni plačilni nalog od županstva ter vložite proti predpisu pasjega davka priziv na deželni odbor.

Vprašanje 63. Imam večjo množino olja iz peček solnčnic, ki ima močan okus po plesnobi. Kako bi spravil okus po plesnobi iz olja, ali morda z eponitom ali na kak drug način? (I. B. v V.)

Odgovor: Z eponitom pač spravite okus po plesnobi iz olja, toda kako potem spraviti eponit iz olja, ki ima primesi, ki utegnejo dati olju drug slab okus?! Priporočili bi Vam poskusiti z moko od lesnega oglja, s katero bi bilo olje pomešati in potem večkrat dobro premešati, da oglje nase pritegne okus in duh po plesnobi. Tako olje je potem filtrirati skozi bel pivni (filtrirni) popir na kakem prav gorkem kraju, ki naredi olje lahko tekoče n. pr. na zakurjeni peči ali na nekoliko gorkem štedilniku. Kako se filtrira skozi popir, Vas pouči ondotni lekarnar, ki ima tudi gotovo filtrirni popir. Naredite pa najprej poskušnjo z majhno množino olja, če se Vam obnese, potem šele z vsem oljem. Poskušnjo lahko naredite tudi z eponitom, ki je glede odprave plesnobe okusa zelo učinkujoč; morda ne bo olju škodoval, saj mi ne poznamo njegove sestave, ki je tajna in patentirana.

Vprašanje 64. Vsled pomanjkanja krme je vsa živina zelo propadlena; kakšne dobre krme sedaj ni in zato bi si najhitreje opomogla z zeleno klajo, ki je pa zaenkrat tudi še ni. Ali bi travnikom kaj škodovalo, ki so že ozeleleneli, če bi se sedaj pomladi nekoliko popasli in ali bi bil zaradi tega pridelek sena znatno manjši? (A. H. v D.)

Odgovor: Če imajo travniki trda tla, vsled česar ne more delati goveja živina škode s svojimi težkimi stopinjami, potem je primerno popasenje travnikov zgodaj pomladi naravnost priporočeno, ker je koristno in se n. pr. v Švici splošno vrši. Goveja živina objedava namreč le vrhe dolgih trav, če se je ne pusti počasi pasti, ampak se jo primerno naglo po travnikih žene. Te dolge trave namreč hitro rasto in zorijo ter pridejo v seno v dolgih že skoraj posušenih steblih, ki niso veliko več vredni, kakor slama. Druge pri vrhu prigriznjene trave se pa vsled paše razrasejo in je zato potem ledina bolj gosta. Goveja živina mora zato ob paši hitro čez travnike, da ne odgrizuje pregloboko travnih zelišč, zlasti ne osrčja zlahtnih trav. Konji in ovce pa ne smejo na travnike, ker mulijo travo tik pri tleh.

Vprašanje 65. Ovaden sem po orožniku na okrajno glavarstvo, da zahtevam preveliko skočnino od svojega bika, ki sem ga dobil od kmetijske družbe. Povzročil je ovadbo neki lastnik nelicenciranega bika, kateri bik je na žili okužen in se zato od njega krave ne obreje. **Kako naj se zagovarjam pri okrajnem glavarstvu, če me pokliče na odgovor zaradi domnevno previsoke skočnine od bika?** (J. R. v P.)

Odgovor: Nihče ni zavezan držati plemenskega bika; če ga ima, ni obvezan ga pripuščati k tujim kravam in če to vendarle stori, sme zahtevati skočnino kakršno hoče, kajti nihče ni prisiljen svojo kravo gnati k biku, če se mu zdi zahtevana skočnina previsoka. Domnevno zahtevanje previsoke skočnine prav gotovo ne spada pod ces. naredbo z dne 24. marca t. l., drž. zak. št. 30., ki je naperjena proti navijanju cen za vse vrste potrebščine. Katere potrebščine ces. naredba meni, ni prav jasno; vlada je obljubila tozadevno objaviti izvršilno naredbo k imenovani ces. naredbi, ki bo vse dvomljivosti določno opisala. Skočnina od bika pa prav gotovo ne spada pod to ces. naredbo, kajti njen § 1. slove: »Z besedo potrebščine se misli v tej ces. naredbi premakljive reči, ki neposredno ali posredno služijo za življenske potrebščine ljudi, ali domačih živali.« — Bik je pač premakljiva reč, ne pa njegovo delo kot plemenjak, ki ne služi neposredno ali posredno za življenske potrebščine ljudi in domačih živali. Plemenjenje je neke vrste delo, ni pa nobena premakljiva reč in obenem potrebščina v zmislu ces. naredbe. Potemtakem bi se lahko kaznovali poljski delavci, ki zahtevajo dozdevno previsoke mezde, saj oni posredno služijo tudi za pridelovanje življenskih potrebščin, a zato vendarle nihče ne bo štel ročnega dela med premakljive reči. Če ste poklicani k okrajnemu glavarstvu, odgovorite kar preprosto, da Vam v tej zadevi nima nihče ničesar predpisovati, izvzemši tisti, ki je z Vami naredil kako pogodbo, n. pr. v tem slučaju kmet. družba, ki Vam je oddala subvencijskega bika proti obveznemu pismu.

Družbene vesti.

* **Amonijev sulfat je izborno učinkujoče dušičnato umetno gnojilo za krompir.** Krompir zahteva zelo gnojno njivo, toda sveži hlevski gnoj mu ne prija, ker povzroča na krompirju razne bolezni in zlasti gnilobo. V sedanjih razmerah se seveda ni ogniti gnojenju krompirju s svežim hlevskim gnojem in tisti, ki ima tega premalo ali sploh nič, naj krompirju gnoji z amonijevim sulfatom. 100 kg amonijevega sulfata na ha poviša pridelok krompirja za dobrih 25 stotov, 200 kg pa za dobrih 50 stotov. Na ha je torej vzeti 100 do 200 kg, ali na ar 2 do 4 kg, oziroma na štirjaški meter 30 do 40 dkg tega gnojila. Amonijev sulfat se raztrese na razorano njivo, ki ga je potem z brano podvleči. S tem gnojilom se pa lahko krompirju gnoji tudi še po saditvi in celo potem, ko je krompir ozelenel, če se po vrhu potrese in z grabljami zavleče. Kmetijsko ministrstvo je zaradi večjega pridelka krompirja naknadno in izjemno dodelilo za Kranjsko deželo še dva vagona amonijevega sulfata, ki utegneta v kratkem priti v Ljubljano. Naročila na amonijev sulfat sprejema c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani. Prav posebno koristno je krompirju gnojiti tudi še z žveplenokislim kalijem, ki se tudi dobi pri imenovani družbi. Naročila se izvršujejo po vrsti prigrasov, dokler je kaj zaloge in imajo seveda družbeni udje prednost.

* **Prevzemne cene za fižol letošnjega pridelka.** Dosedanje prevzemne cene za fižol so bile v razmerju k drugim pridelkom veliko prenizke, zlasti v razmerju z žitom

in graham. Posledica tega je bila, da so lansko leto kmetovalci na Kranjskem sadili veliko manj fižola kakor običajno. C. kr. kmetijska družba je že lani zahtevala pravično ureditev prevzemnih cen za fižol, toda brez uspeha. V pričetku t. l. je kmetijska družba predložila obširno spomenico o tej zadevi na c. kr. urad za ljudsko prehrano, ki je vsled tega ravnokar odgovoril in sporočil, da prihodnje dni izide naredba, ki določi začasno nove prevzemne cene za nekatere vrste stročnatih sadežev, in sicer za fižol in grah letošnjega pridelka na 80 K za 100 kg. S to ceno je kmetovalcem kolikortoliko ustrezno in zato se nujno pozovejo, letos po možnosti nasaditi veliko fižola.

* **Semena nemške detelje** (lucerne) družba zaenkrat še nima v zalogi. Že nekaj mesecev sem skuša družba dobiti kaj tega semena z Ogrskega. Če pride družba do že plačanega blaga, objavi to udom v eni prihodnjih števil.

Domača detelja (*trifolium pratense*) jamčeno brezpredenično seme stane pri nadrobni prodaji . kg K 6'10 pri oddaji najmanj 20 kg . . . . . " " 5'70 pri oddaji najmanj 100 " . . . . . " " 5'55

Seme hmelske lucerne (*Medicago lupulina*) dveletna rumena detelja stane pri družbi 4 krone kg. To brezpredenično seme uspeva tudi v slabih, apnenih ali lahkih zemljah in je posebno priporočljivo za primes k travnim semenskim zmesem.

* **Gnojila za pomladno gnojenje.** Tomasove žindre, superfosfata in kalijevih gnojil dohaja družbi v tako pičlih množinah, da dosedanjim prijavam daleko ne more zadostiti. Novih naročb družba zato zaenkrat ne more več sprejemati.

Žveplenokisli amonijev sulfat doide družbi bržda v desetih dneh in bo stal K 51—100 kg z vrečo vred.

Kostna moka K 35—100 kg z vrečo vred.

* **Kalijeva gnojila.** Kalijev sindikat v Berlinu je z izvrševanjem naročb močno zaostal, in je z dopisom 1. marca vsem avstrijskim odjemalcem sporočil, da zaenkrat popolnoma prekine s sprejemanjem nadaljnjih naročb glede 40 odstotne kalijeve soli. Udje naj zato tega gnojila ne naročajo, dokler na tem mestu o tem zopet kaj ne objavimo. Žveplenokisli kalij z $\frac{48}{61}$ odstotki čistega kalija stane sto kg K 44— z vrečo vred.

(Nadaljevanje Družb. vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

na

O B Č N I Z B O R

c. kr. kmetijske družbe kranjske

ki bo

v sredo, dne 23. maja 1917, ob desetih dopoldne, v društvenih prostorih v Ljubljani, Turjaški trg št. 3, I. nadstr.

S P O R E D :

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1916.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1916. in proračuna za l. 1918.
4. Volitev predsednika za bodočo triletno poslovno dobo.
5. Volitev enega podpredsednika v zmišlu § 18. družbenih pravil za bodočo triletno poslovno dobo.
6. Volitev štirih novih udov glavnega odbora na mesto po § 18. družbenih pravil izstopivših, ki jim je pošla poslovna doba.

Ta nova volitev se ima vršiti vsled prošle triletne poslovne dobe za odbornike gg. Frančiška Bartola, deželnega kmetijskega veččaka v Ljubljani; Frančiška Isteniča, posestnika v Gorenjem Logatcu; Leopolda barona Liechtenberga, namestnika deželnega glavarja, graščaka itd. (umrl) in Josipa Ravnikarja, posestnika v Njivcah pri Radéčah.

7. Obravnave o predlogih glavnega odbora.

8. Obravnave o predlogih podružnic.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1917.

Predsedništvo c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Evgen Lampe l. r.
podpredsednik.

Določila pravil c. kr. kmet. družbe kranjske glede družbenih občnih zborov:

Občni zbori so pristopni edinole zastopnikom podružnic, izvoljenim v zmislu § 31., glavnim odbornikom, družbenim uradnikom, ki jih glavni odbor določi, in poročevalcem listov. Razen teh imajo k občnim zborom pristop od glavnega odbora povabljeni dostojanstveniki in zastopniki gospodarskih korporacij.

Občnemu zboru predseduje predsednik ali njegov namestnik (§ 19).

Da je občni zbor sklepčen, je treba, da je zastopana najmanj četrtina vseh podružnic, pri čemer je smatrati podružnico za zastopano, če je navzoč vsaj en njen zastopnik. Če občni zbor ni sklepčen, tedaj je razpisati nadalje v šestih tednih nov občni zbor, s tem pristavkom, da bo ta zbor smel pri vsakem številu zastopnikov podružnic sklepati o vseh predmetih, ki so bili na prejšnjem dnevnem redu.

Na družbenih občnih zborih imajo pravico glasovati le v zmislu § 31. pravilno izvoljeni zastopniki podružnic ter vsi udje glavnega odbora.

Seja glavnega odbora dne 12. marca 1917.

(Dalje.)

Za nove ude so se prijavili in jih je glavni odbor sprejel gg.:

Hrastar Matevž, posestnik v Dol. Vrhu; Kleindienst Ignacij, posestnik v Mošnjah; Kemperle Aleš, posestnik v Podlonku; Kavčič Francišek, posestnik v Podlonku; Kemperle Lovrenc, posestnik v Podlonku; Kemperle Anton, posestnik v Podlonku; Kemperle Antonija, posestnica v Podlonku; Mohorič Franciška, posestnica v Podlonku; Mohorič Tomaž, posestnik v Češnjici; Čencič Jakob, posestnik v Selcih; Čufer Anton, posestnik v Podlonku; Dolenc Francišek, posestnik v Štupniku; Nastran Ivan, posestnik v Rudnem; Luznar Marija, posestnica v Rudnem; Vidmar Marija, posestnica v Topolju; Šmid Josip, posestnik v Podlonku; Vrhunc Neža, posestnica v Rudnem; Šmid Marija, posestnica v Podlonku; Šolar Francišek, posestnik v Rudnem; Šmid Florjan, posestnik v Podlonku; Šmid Jernej, posestnik v Podlonku; Štros Helena, posestnica v Rudnem; Šolar Franciška, posestnica v Kališah; Šolar Francišek, posestnik v Kališah; Oman Uršula, posestnica v Ljuši; Oblak Emilija, posestnica v Selcih; Pegam Marija, posestnica v Zabrekvah; Pfajfar Luka, posestnik v Češnjici; Pintar Ivan, posestnik v Rudnem; Prevc Helena, posestnica v Studnem; Pintar Josip, posestnik v Studnem; Tolar Marija, posestnica v Češnjici; Svojsak Valentin, posestnik v Dolenji vasi; Gajgar Franciška, posestnica v Češnjici; Bertoncej Marija, posestnica v Podblici; Božič Lovrenc, posestnik v Kališah; Bogataj Francišek, posestnik v Češnjici; Benedik Jakob, posestnik v Selcih; Bergant Ludvik, posestnik v Zg. Ljuši; Lotrič Jakob, posestnik v Kališah; Habijan Marija, posestnica v Kališah; Ravtar Antonija, posestnica v Kališah; Eržen Marija, posestnica v Rudnem; Ferjan Marija, posestnica v Podblici; Zlokernik Francišek, posestnik v Zapplešu; Kočevar Anton, posestnik v Stopnem; Pungertič Alojzij, posestnik v Škocijanu; Tršinar Anton, posestnik v Telčicah; Marinčič Anton, posestnik v Škocijanu; Rak Josip, posestnik v Češnjicah; Zunič Ivan, posestnik v Vranovičih; Šobar Štefan, posestnik v Gor. Lazah; Jakša Ivan, posestnik v Nestopli vasi; Simonič Jakob, posestnik v Kotu; Štefančič Josip, posestnik v Trnovem; Iskra Ivan, posestnik v Trnovem; Logar Ivana, po-

sestnica v Vrbici; Grbec Ivan, posestnik v Jasenu; Boštjančič Ivan, posestnik v Jasenu; Brne Marija, posestnica v Jasenu; Penko Anton, posestnik v Trnovem; Anzelj Francišek, posestnik v Vrhu; Anzelj Ivan, posestnik v Vrhu; Bregar Francišek, posestnik v Stanu; Cesar Josip, posestnik v Podturnu; Čeh Ivan, posestnik v Homu; Dragan Ivan, posestnik na Derečem vrhu; Dragan Francišek, posestnik v Češnjicah; Gospodarič Anton, posestnik v Gorenji vasi; Gracar Ignacij, posestnik v Trbincu; Golob Marija, posestnica v Homu; Hostnik Josip, posestnik v Praprotnici; Kegljevič Anton, posestnik v Slapah; Novak Anton, posestnik na Stari gori; Peček Antonija, posestnica v Trbincu; Papež Ivan, posestnik v Trbincu; Rugelj Francišek, posestnik v Trbincu; Šmale Alojzij, posestnik v Migovci; Trkovnik Ludovik, posestnik v Vel. Cirkniku; Vidmar Franciška, posestnica pri Sv. Heleni; Zore Francišek, posestnik v Čužnji vasi; Gärtner Viktor, posestnik v Ljubljani; Gelze Marija, posestnica v Ribnici; Andolšek Matija, posestnik v Vel. Poljanah; Bolha Josip, posestnik v Goriči vasi; Zupanc Josip, posestnik v Primskovem; Jerman Mihael, posestnik v Mostah; Lisec Jožefa, posestnica v Vel. Hubajnci; Lisec Jožefa, posestnica v Preski; Mali Martin, posestnik v Impolskem grabnu; Mikolič Josip, posestnik v Vel. Hubajnci; Marušič Marija, posestnica v Vel. Hubajnci; Matko Helena, posestnica v Studencu; Margole Matija, posestnik v Gor. Orlah; Mikolič Ivan; posestnik pri Sv. Primožu; Pavkovič Josip, posestnik v Zavrtecu; Zgonc Ivan, posestnik v Veliki Hubajnci; Zalokar Jakob, posestnik v Ponikvah; Janc Josip, posestnik v Dedni Gori; Jurman Jožefa, posestnica v Roviščah; Janc Marija, posestnica v Dedni gori; Jevšek Marija, posestnica v Lukovcu; Žnidaršič Ivan, posestnik v Lukovcu; Žnidaršič Terezija, posestnica v Brezovem; Žnidaršič Ivan, posestnik v Zavrtecu; Žnidaršič Josip, posestnik v Hudobrezju; Žibert Matija, posestnik v Brezovem; Štojs Josip, posestnik v Studencu; Šribar Anton, posestnik v Planini; Šega Ivan, posestnik v Studencu; Amigoni Matija, posestnik v Roviščah; Androjna Josip, posestnik v Veliki Hubajnci; Ajdnik Francišek, posestnik v Hudobrezju; Hočevar Martin, posestnik v Studencu; Češnovar Martin, posestnik v Hudobrezju; Ratec Ivan, posestnik v Hubajnci; Rak Ivan, posestnik v Roviščah; Ratec Marija, posestnica v Roviščah; Ropar Neža, posestnica v Zavrtecu; Rodman Anton, posestnik v Roviščah; Udovč Alojzij, posestnik v Gor. Impolci; Blatnik Ivan, posestnik pri Sv. Primožu; Selak Francišek, posestnik v Zavrtecu; Komajzler Marija, posestnica v Dol. Orlah; Kosančič Anton, posestnik v Gor. Orlah; Bernik Anton, posestnik v Ljubljani; Tomše Marija, posestnica v Nemiljah; Tolar Marija, posestnica v Prtovču; Mohorič Ivan, pos. v Prtovču; Lušina Valentin, posestnik v Češnjici; Kalan Francišek, posestnik v Kališah; Koblar Valentin, posestnik na Martinovem vrhu; Demšar Josip, posestnik v Češnjici.

(Dalje sledi.)

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Otovcu, ki bo v nedeljo, dne 13. maja t. l. ob dveh popoldne pri načelniku.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Volitev načelnika.
3. Volitev odbora.
4. Pregled računov za leto 1916.
5. Pouk o kmetijstvu.
6. Slučajnosti.

Če bi ob določeni uri ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo pol ure pozneje zborovalo ob vsakem številu navzočih udov.

Otovec, dne 20. aprila 1917.

Jakob Vrščoj, načelnik.

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 8. V Ljubljani, 30. aprila 1917. Letnik XXXIV.

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičejo se gospodarskega prometa. Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Raznih vreč kupi vsako množino veletrgovina Anton Kolenc, Celje. 256

Bencinmotorje kot najizvrstnejše delavce pri kmetiji, stoječe ali ležeče (model od 2½ konj. sil naprej), dalje **miatlinice, gepeljne, trierje, posnemalnike, razne tehtnice, domače mlino, sesalke** za vodo ali gnojnico, **obračalne pluge transmislje** in lesena **jermenska kolesca** (Riemscheibe), **parilne kotle** itd. priporoča po zmerni ceni f. Božič, pošta Grafenstein, Koroško. 62

Barteljnovo klajno apno ima vedno v zalogi po najnižji ceni L. Fürsager v Radovljici. 39

Najboljše domače seme korenja, pese, črne detelje, repe in solate kakor tudi seme natičnega fižola in graha razpošilja po zmernih cenah po povzetju Franc Oblak, Sv. Gregor, p. Ortnek, Dolenjsko. 81

Tudi letos kupuje **R. Luckmann**, prej J. Leuza nasl. v Ljubljani na Martinovi (Ahačjevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. 80

Več tisoč smrekovih sadik ima za oddati Grošelj Alojzij, posestnik v Dobji, p. Poljane nad Skofjokoko. 83

Kupim klana, meter dolga drva, oglje, kosti, loj, suho sadje, vino, postavljeno na želez. posajo: tudi doraščen bukov ali jelov gozd. Ponudbe na Al. Kobal, Postojna. 87

Lahek voz z lestvicami ali tudi brez lestvic, ki še ni preveč obrabljen, kupi Ignacij Muri, Jezersko, Koroško. (89)

Nov lepo izdelan čebelnjak prostora za 84 panjev kranjske normalne mere, prodaja po nizki ceni Lovro Hafner, Preska 22, p. Medvode. 88

Dva dečka od 14 do 17 let stara za poljska dela, sprejme takoj v službo posestnik Valentin Jalen v Hlebcah h. št. 5, občina Lesce. Gor. Plačilo po dogovoru. 90

Begunjska rodbina išče službe oz. dela najraje kje na Kranjskem. Vprašati je pri Franciški Strniša, Ptujška gora pri Ptuj. 91

Brejo svinj ki bodo skotila prvi teden junja ima naprodaj Marija Dornik, pos. v Podhomu št. 14, p. Gorje pri Bledu. 92

Lepega junčka za rejo prodaja Jurij Stular, Dolnince, pošta Šmihel pri Pliberku, Koroško. 93

Laškega petelina pristne pasme kupi oskrbnitvo graščine Fužine, p. D. M. Polju. 94

Jajca za valenje od štajerskih kokošij po 40 h komad oddaja po povzetju kmetijska šola na Grmu, Novomesto. 95

Kupim Weckov aparat (četudi rabljen) ter vsako množino kompletnih Weckovih steklenic in kozarec. Ferdo Lavrinec, Begunje pri Lescah, Gorenjsko. 96

Stroj za izdelovanje betonske zidarske opeke kupi Peter Štrel v Mokronogu. 97

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurej Jenko, Škotja Loka, in prositi tozadnih ponudb. 98

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruga

Berite! Lesotrzci! Berite!

A. Šivic: (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevoja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1916 vlog . **K 55,000.000**—, hipoteknih in občinskih posojil „ **33,000.000**—, rezervnega zaklada . . . . . „ **1,500.000**— . Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje **po 4 %**

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 %, obrestim in proti najmanj 1 %, oziroma 2/4 % odplačevanju na dolg. **V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.**

! Samo !

za

eno krono

pošilja

c. kr. kmet. družba

:: **kranjska** ::

ilustrirano knjižico

„**Izrejevanje**

:: **matic**“ ::

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju. (16)

C. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz 'Kmetovalca' in jih oddaja po 10 h vsak komad.

9a
Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore. 2. Zakaj vino rjav in kako se odpomore. 3. Razprodan. 4. Razprodan. 5. Razprodan. 6. Rak na sadnem drevju. 7. Gnojenje vinogradov. 8. Razprodan. 9. Razprodan. 10. Izbira ameriških trtnih podlog. 11. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje. 12. Razprodano. 13. Razprodan. 14. Kako se pravilno ravna z vinsko posodo. 15. Razprodan. 16. Rastlina in njeno življenje. 17. Razprodan. 18. Krmiljenje z oljnim tropinami. 19. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira. 20. Čiščenje in precejanje vina. 21. Bradavice pri domačih živalih. 22. Razprodan. 23. Kisli črvček. 24. Zeleno ali suho cepljenje trt. 25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi. 26. Razprodan. 27. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina. 28. Razprodan. 29. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.	30. Razprodan. 31. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali. 32. Zavrelka. 33. Kako uničujemo miši in podgane. 34. Trtna plesnoba. 35. Kako se napravi stanoviten sadjevec. 36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva. 37. Razprodan. 38. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale. 39. Mazanje trt z zeleno galico. 40. Razprodan. 41. Močno krmilo „ribja moka“ kot pospeševalno sredstvo za rasti in pitanje prasičev. 42. Kržljivost ali okrnjenost trt. 43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase. 44. Napenjanje govedi. 45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu? 46. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo? 47. Diamant, dober pripomoček pri peki. 48. Kožni izpuščaji pri prasičih. 49. Bolezni na grozdju. 50. Izdelovanje mila za dom. 51. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem. 52. Sredstva proti trtni plesnobi. 53. Kateri način zelenega cepjenja trt je najbolj priporočljiv.

Kmetovalci!

V dosego **bogatih žetev** najboljše kakovosti je neobhodno potrebno gnojenje s **kalijem**, t. j.:

kajnitom ali 40% kalijevo soljo.

Kalijeve solna gnojila šele izkoriščajo dušičnate snovi in fosforovo kislino, ki se nabavajo v vsaki zemlji, kar je ob sedanjem pomanjkanju dušičnatih in fosforovokislih gnojil jako važno.

Kalijeve solna gnojila so edina umetna gnojila, ki so nam tudi med vojno v zadostni množini na razpolaganje.

Kar možno zgodnje obdelovanje je nujno priporočati.

Na joh je vzeti primerna 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za pomladno gnojenje).

Ta kaljeva gnojila dobavljajo vse kmetijske združbe in vsi trgovci z umetnimi gnojili po pogojih kalijevega sindikata.

Pojasnila in brošure o vporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj zastopnik kalijevega sindikata

Franc Mulec v Gradcu
(Graz) Felix Dahnplatz 6.

(8a)

C. kr.

KMETIJSKA DRUŽBA KLANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
1. (Razprodan)	
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—20
4. Dr. Steuert-Pirc: Soseba Razumnika prasičereja (II. izdaja.)	1—
5. M. Kostanjevec: O užitini od vina in mesa	1:50
6. V. Rohrman: Poučno potovanje v Švico	1—
7. (Razprodan)	
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških kijučev	—30
9. Razprodan.	
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11. Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem	—30
12. Pridelovanje in razpečavanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špallirju. (B. Skalický)	—50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešaníc. (Weinzierl-Turk)	1—
14. A. Sivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1:50
15. Steuert-Jamnik: Soseba Razumnika konjereja	1—

48 raznih gospodarskih navodil po 10 vin. komad.

Fellerjev dobrodejni, poživljajoči, rastlinski esenčni fluid z zn.

Elza-Fluid

odstrani (71 c)

bolečine v križu.

Predvojne cene: 12 steklenic franko 6 kron. 24 steklenic franko 10 K 60 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubiica, Elzatrž št. 287 (Hrvaško). Fellerjeve voljno odvajajoče, želodec krepeče rabarbarske kroglice z zn. „Elzakroglice“ 6 škatljic franko 4 K 40 h. 12 steklenic franko 8 K 40 h.

Čez 100.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil. — Dve staropreizkušeni, neuprljivi domači zdravili. Ne jemljite manjrednih ponaredb.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje — Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinske kislino — Sodo bicarbono — Strupske proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni (6)

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Jajca za valenje

od dveh priznanih najboljših plemen sedanosti in najvišje odlikovanih vzgojnih rodov.

Črne rdečaroznate Minorka potomci petelina zmagovalca „Viktor“, ki je bil za 9000 K importiran iz Amerike. (Kokoši so stale po 1200 K). Jako lepe živili, zelo pridne jajčarice. Jajca za valenje po K 1:40 komad.

Jastreški Plymouth-Rocks

lep v obliki in znakih, ameriški import, najboljša mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca za valenje po K 1:40. Jajca belih pekinških rac po K 1:40. Jamstvo za svežost in 100% oplojenje.

Perutninarski zavod

Frančišek Vodička, Smržice na Moravskem. (16)

Nadaljevanje „Družbenih vestí“:

* Za vinogradnike in vinske trgovce ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. **Bernadotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. *Kg* eponita stane 6 K brez poštnine in zavoja. Množine eponita po 10 *kg* se pošilja za 70 vinarjev s poštnino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Škropilnic si letos c. kr. kmetijska družba vsled raznih težkoč ni mogla nabaviti. Nekatero tvornico so za stroje, ki so prirejeni namesto z bakrom, z manjvrednimi nadomestnimi kovinami, zahtevale tako visoke cene, da si jih družba ni upala kupiti, posebno še, ker se en poskus glede porabnosti teh škropilnic ni obnesel. Ker torej družba ne more več prevzeti tozadavnega jamstva, zato naj se vinogradniki, ki si žele kupiti novo škropilnico, obrnejo naravnost do izdelovateljev. Družba pa je tekom zadnjih let oddala v deželi redno toliko bakrenih škropilnic, da je večina vinogradnikov sedaj dobro preskrbljena. Ponekod bo pač treba stroj popraviti ali kak del nadomestiti, kar se lahko zvrši bolje in z manjšimi stroški, kakor če se sedaj kupi novo škropilnico.

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron *kg*. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram. Galuna letos ni dobiti in kar ga je, je silno drag. Galun je dvojnata sol, ki je sestavljena iz žveplenokislega kalija in žveplenokisle gline. Ker pa učinkuje samo žveplenokisla glina, zato se je te posluževati in ni treba izdajati denarja za dragi galun. Pono-vimo pa, da žveplenokisla glina ne zatira peronospor, ampak le pomaga, da se škropivo od modre galice bolj trdno prime trsnega listja, vsled česar ga dež tako hitro ne izpere, zato dlje časa učinkuje, se izhaja z manjšimi množinami modre galice, ter se tako prihrani veliko denarja. Polovico modre galice se mora nadomestiti s petkrat cenejšo žvepleno glino. Dobi se v sodih po 250—300 *kg*.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdní plesnobi namesto žveplove moke, ki je letos ne bo dobiti, stane K 1'20 *kg*. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na

spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številki »Kmetovalca«.

Prekupčevalcem družba te potrebščine ne oddaja, temveč izključno naravnost svojim udom, v kolikor jih sami potrebujejo in ki s priskrbovanjem kmetijskih potrebščin drugim kmetovalcem ne delajo prav nikakega dobička.

* **Vsak dan** dohaja družbi toliko povpraševanj in naročb glede raznih stvari, ki jih ona nima v zalogi, da ob sedanjem pomanjkanju pisarniškega osebja nikakor ne utegne posamezno odgovoriti. Največkrat povpraševalci tudi niti niso udje c. kr. kmetijske družbe. Zato naznanjamo s tem enkrat za vselej, da sme družba po pravilih oddajati le udom in da naj udje naročijo in vprašajo le za tiste kmetijske potrebščine, ki jih v »Družbenih vesteh« objavimo, ker drugih nimamo.

* **Modra galica.** Povračila stroškov glede letošnje oddaje modre galice se pravkar vršijo. Kakor je bilo opetovano in že v prvotnih razglasih objavljeno, se ima galica vsepovsodi na Kranjskem letos oddajati vinogradnikom po 3 krome 50 vinarjev *kg* in družba povrne korporacijam, ki so hvalevredno prevzele razdelitev, vso železniško voznino in druge stroške. Korporacije, ki navzlic tozadavnim določbam galico niso po predpisani ceni oddajale vinogradnikom, ne dobe povračila, če se ne za-vežejo dati vinogradnikom naknadno nazaj, kolikor so nad določeno ceno zahtevale. Rok za zahtevanje povračil stroškov poteče nepreklicno z 10. majem t. l.; na poznejše tozadavne vloge se družba ne bo mogla več ozirati. To naznanjamo p. n. podružnicam, županstvom itd. in jih prosimo, da pravočasno zahtevajo povračil, ker tudi za družbo poteče rok za tozadavne vloge do železniških ravnateljstev. Vlogam do družbe naj se priložijo seveda železniški vozni listi in potrdila voznikov.

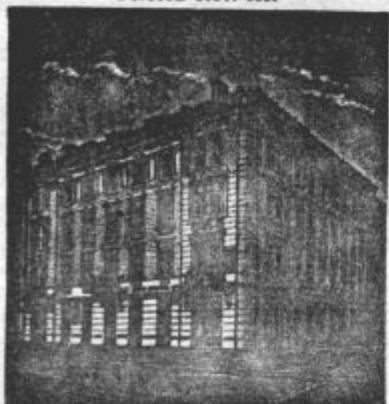
Posameznim naročnikom modre galice družba letos ne utegne pošiljati, temveč se mora vsak vinogradnik obrniti do one korporacije, ki v svojem okolišju galico razdeljuje.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralni-kove cevi za odraslo goved in za teleta, ovce in koze po 14 K komad. Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po 80 h. — Gumijevi seski po 2 K 40 vin.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) dobi družba zopet šele tekom aprila ali maja.

* **Diamalt** se dobi v pločevinastih ročkah po 4 1/2 *kg*, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 *kg*, ki stanejo 2 K (brez poštnine). Opozarjamo na spis »Diamalt, dober pripomoček pri peki« v peti številki »Kmetovalca« iz l. 1914.

Poštna hranilnica račun št. 522.606.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registr. zadruga s neomej. zavez.

• v LJUBLJANI •

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

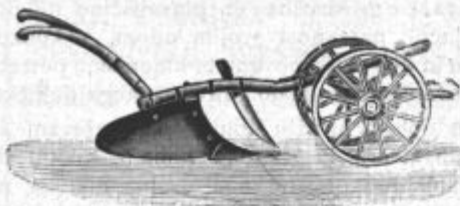
Obrestuje hranilne vloge po 4 1/4 % (2)

bres vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnik e

Sprejema tuđi vloge v tekočem računu v svazi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog 23,000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1,000.000 kron.

Navadne pluge

z patentirano plužno glavo, fino izdelane.

Obračalne pluge

ki orjejo na levo ali desno, za hribovite kraje.

Univerzalne jeklene pluge

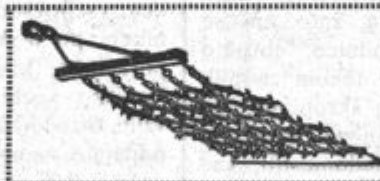
za globočine od 9—40 cm.

Jeklene vinogradske pluge

z enokolatimi plužnami.

Travniške brane

več vrst priporočata

Schneider & Verovšek

— trgovina z železnino in zaloga strojev —

Ljubljana, (5)

Dunajska cesta števil. 16.

Dvakrat bolj

trpežni postanejo škornji, čevlji, jermena in usnjato blago, če se dvakrat v tednu namaže z

-- Bartheljevo -- vaselinovo mastjo za usnje.

Usnje postane mehko, prožno in ne vsrkava vode. Štiri pločevinaste ročke po 1 kg stanejo z zabojem vred 13 kron z Dunaja le proti predplačilu. V sodih ceneje. -- Cena neobvezna! --

Mich. Barthel & Co., Dunaj, X/1.

Kmetovalci!

Skrbite za kar največje razširjenje „Kmetovalca“!

Stremite za tem, da se ga lahko čita v vseh gostilnah in javnih prostorih. Pridobivajte Kmetijski družbi novih udov. Čim več nas bo, več bomo dosegli!

Upravništvo „Kmetovalca“ sprejema

primerne inserate po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izhaja (dvakrat mesečno) v 11-tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Kot oskrbnik

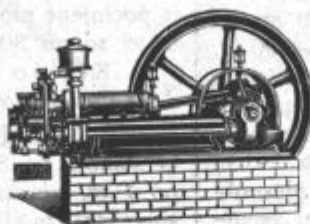
(majar)

Želi vstopiti pri kakem večjem posestvu trezen in zanesljiv mož, izurjen v kmetijstvu, zmožen računstva in vešč obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi. Kot samec z nekoliko premoženjem bi se tudi priženil k priletni kmečki vdovi s primernim posestvom v kakem večjem kraju.

Prijave pod „Trezni 105“ na upravništvo „Kmetovalca“ v Ljubljani. (24)

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslavitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 | 0 | 0
4 | 4 | 0

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšje.